

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Филология, әдебиеттану және әлем тілдері факультеті
Қазақ тіл білімі кафедрасы

**«ҚАЗАҚ ТІЛІ БІЛІМІ:
ЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ПАРАДИГМАЛАР
ЖӘНЕ ЛИНГВОДИДАКТИКА»**

атты республикалық ғылыми-әдістемелік
конференция материалдарының жинағы

Алматы, 2014

✓ Сейдімханова Т.Б. «Сөз мәдениеті және тілдік қарым-қатынас» пәнін оқыту арқылы студенттердің сөйлеу шеберлігін арттыру жолдары	138
Тайженова Д. Қазақ әдеби тілі – өміршен тіл	142
Тасымов А. Диалектологияның кейбір мәселелері	146
Әлімтаева Л.Т., Тұрсын Ш.К. БАҚ-тағы компаративтіліктің салыстырмалы дәрежесі	148
✓ Шыныбекова А.К., Нұртазина А.Ө. Ұғымдар атауын ұлт тілінде қалыптастыру мәселелері	154

II – СЕКЦИЯ

ТІЛДІ КӘСІБИ БАҒДАРЛЫ ОҚЫТУДЫҢ ТЕОРИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫ

Абдуова Б.С. Қазақ тілін оқытудағы дәстүрлі жүйе мен инновациялы технологиялар сабақтастығы	164
✓ Ақымбек С.Ш. Орфоэпиялық нормалардың негізгі принциптерін меңгерту жолдары	170
✓ Әміров Ә.Ж. Аналитикалық тәсіл арқылы жасалған терминдердің әдістемелік ерекшеліктері	176
✓ Егізбаева Н.Ж., Рамазанова Ш.Ә. Жаңа оқыту технологияларын жазылым әрекетінде қолдану	183
Ештаева Н.А., Халенова А.Р. Жоғарғы оқу орнында жобалық әдіс тұлғаға бағытталған технология ретінде	187
Жұмағұлова А.Ж. «Оқыту мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясының кейбір ерекшеліктері	193
Жусанбаева С.Б. Мұғалімнің кәсіби шеберлігі және педагогикалық техника	201
Иманалиева Ф.К. Интербелсенді оқыту әдістері - бүгінгі күн талабы	205
Иманқұлова С.М. Білім беру жүйесіндегі тілді меңгерту әдістерін саралау	213
Күркебаев К. Мемлекеттік тілді меңгертудегі коммуникативтік құзырет түрлерінің ролі	219
Қарабаева Х.Ә. Тілдік қарым-қатынас – ғылым, білім, кәсіби машық және қоғамдық тұрақтылық кепілі	224
Мұхамбетұлы Серік. Студенттер бойындағы ұлттық сана-сезімді қалыптастыру	227
Омарова Б.А., Оқулықтар – кәсіби тілді үйретудің маңызды құралы	232
Өмірбекова Р.Қ., Аширова А. Заманауи білім беру үдерісінің басты талабы – кәсіби-бағдарлы қазақ тілін оқыту	239
Рысбай Б.К. Мәтінді мамандықпен байланыстыра оқытудың тиімді жақтары	242
Саткенова Ж.Б. Тілдік талдау ұстанымдарының әдістемелік сипаты	247
Шакирова Д. Тілді үйретудегі мәдениаралық қатысымның маңыздылығы	253
Шыныбекова А.К. Заң саласында кәсіби сөздерді оқыту және аудару мәселелері	256

Жүргізілген зерттеу нәтижесінде мынадай қорытындыға келеміз, саяси-ақпараттық мәтіндердегі компаративтіліктің бейтарап лексикадағы компаративтіліктен мүлдем өзгеше емес екендігін көреміз. Дегенмен ерекшеліктер де кездеседі. Мысалы, салыстырмалы компаративтіліктің теңдік дәрежесін жасауда -дай,-лей формасы мен фразеологизмдердің көп қолданылатындығы, үстемелі дәреженің сирек кездесетіні, асырмалы дәреженің «ең» күшейткіш үстеуі арқылы жасалған түрінің молдығы ерекшеліктері болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Рысалды Қ. Белгі дәрежесі – функционалды-коммуникативтік категориясы// Қазақ тіл білімінің функционалды грамматикасы. 2-кітап. Алматы: Дайк-Пресс, 2011. -828 бет.
2. Ахметжанова З.К. Функционально-семантические поля русских и казахского языков. – Алма-Ата: Наука, 1989. -108 бет.
3. Исаев С.М. Қазақ тілі. – Алматы: Қайнар, 1993.- 170 бет.
4. Нұрмаханова Ә.Н. Қазіргі қазақ тілі. –Алматы: Мектеп, 1982.-179 б.

Резюме

В этой статье рассматриваются особенности, применительно к несравнительной особенности компаративности в периодических изданиях на основе примеров. Определяется особенность степени несравнительной компаративности.

ҰҒЫМДАР АТАУЫН ҰЛТ ТІЛІНДЕ ҚАЛЫПТАСТЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Шыныбекова А.К., ф.ғ.к., қазақ тілі кафедрасының доценті, ҚазҰУ
Нұртазина А.Ө., аға оқытушы,
Халықаралық бизнес Академиясы

Ғылым тілінің басты ерекшелігі – оның термин сөздері болса, оның құрылымының негізін ұғымдар мен атаулар жасайды. Терминнің мағынасы термин сөздің дефинициясымен анықталуындайтынын орыс ғалымы, терминолог А.А. Реформатский көрсеткен [1]. Терминологиядағы арнайы қарастыруды қажет ететін өзекті мәселенің бірі – терминдердің жүйелілігі мәселесі. Бұл мәселені шешуде зерттеу еңбектерінде ортақ ғылыми тұрғыдан жасалмаған. Тіл біліміндегі осы тақырып тоңырағына

еңбектері қарапайымнан күрделіге қарай сатылы байланыста жасалған. Терминдерді жүйелеп, біріздендіру мақсатында лексика-семантикалық қатынас арқылы термин табиғатын көрсетуді мақсат еттік.

Термин өзі білдіретін мағыналық белгілері бойынша терминологиялық жүйелілікті құрайды. Жүйелілік мәселесін сөз еткенде көптеген ғалымдар ғалымдар терминдер арасындағы парадигмалық қатынас арқылы түсіндіріп келеді.

Жүйе – грек тілінде бүтін, яғни бөлшектерден тұратын біртұтас дегенді көрсетеді. Осылайша жүйе өзін құрайтын белгілі бір құрылымдық компоненттерден тұрады. Жүйелілік мәселесін қарастыруда зерттеу еңбегімізде оның құрамдас бөліктері мен олардың өзара байланысын, оның ішкі бірлігі тілдік тұрғыдан тұтастыққа келер жүйелі қатынасын көрсеттік. Терминологиядағы жүйелілікті көрсете отырып талдау барысында терминдер өз арасында екі жақты қатынаста болатынына назар аударуымыз қажет. Оның бірі – мағыналық өзара байланыста, екіншісі – жүйелілік құрылымда бір-бірімен тәуелді ұғымдық байланысуы. А.А. Реформатскийдің көрсетуі бойынша, «сөзге тәннің бәрі де, терминге де тән» [2, 121 б.].

Терминдердің жүйелілігі туралы айтқанда олардың лексика-семантикалық тезаурус сөздіктерде берілуімен, дефинициялық байланысу тәсілімен түсіндіреміз. Тілге тән барлық жүйе құраушы элементтер терминге де тән. Тағы да А.А. Реформатскийге сүйенсек, «терминдердің жиынтығы терминология – екі кожайынның қызметшісі: лексика жүйесінің және ғылыми ұғымдар жүйесінің» [1, 6 б.].

Терминологиядағы жүйелілік мәселесі туралы сөз еткенде біздің бейберекет, стихиялы, жүрдім-бардым жасала салған терминдер де өзара жүйе құрай ма, олар да жүйеге бағынған ба деген сұал туады. Әр саланың ұғымдары бір-бірімен байланыста болғанын ескермей, тек қарабайыр әдістермен термин қатынастарына салу – жүйесіздікке әкеледі. Терминологияның терминдер арасындағы ішкі жүйесін ескере отырып сөз жасау қызығарлы жаңалықтарын басшылыққа ала термин жасау ұтымды тәсіл.

Терминологиялық лексика мен жалпы лексика арасында байланыс бар. Олардың арасында өрісаралық байланыс болады. А.А. Реформатскийдің айтуынша, «система – это связь и взаимосвязь по горизонтали, а структура – это связь и взаимосвязь по вертикали», «жүйеде көлденең өзара байланыс көрінсе, құрылымда ол

тігінен көрінеді [1, 120 б.]. Терминология белгілі бір ғылым саласының ұғымдар жүйесін көрсетуі тиіс, осының өзі жүйелілік мәселесінің қаншалықты маңызды екенін білдіреді.

Терминологиядағы жүйеліліктің дұрыс қалыптасуы ұлттық ұлттық тілде ғылым тілінің жасалуына аса қажетті екені белгілі. Сол себептен де жетілдірген, жүйеленген терминдер қорын жасауды терминжасам ісіне сүйенеміз. Жүйелілік мәселесі сала терминдерін қалыптастыруда кезек күттірмес істің бірі. Бұл жөнінде академик Ө. Қайдар: «Салалық терминология мәселесін зерттеудің бірнеше себептері болды. Атап айтқанда ғылыми-техникалық прогрес талабына сай әрбір өркениетті елдің терминологиясы да заман талабына орай дамуы тиіс. Екіншіден, қазақ әдеби жазба тілі мемлекеттік тілдің негізі болса, терминология мен ғылым тілі оның жан арқасы болуы тиіс. Үшіншіден, қазақ терминологиясы әр түрлі жағдайларға байланысты үлкен дағдарысқа ұшырап отыр. Әркім өз бетінше термин жасау орын алып отыр» [3, 4 б.], – деп атап көрсетеді. Бұдан терминологияның күрделі мәселелерінің қатарына жүйеліліктің енетінін көруге болады. Өйткені жүйесіздік орын алған жерде әркім өз білгенінше термин жасайды.

Терминология үшін жүйе ұғымы терминологиялық өрісін анықталады. Терминдер өзі қатысушы шағын өрістер құрайды. Терминологиялық жүйе жүйелеудің төменгі бөліктеріне бөлініп, терминологиялық қатар түзеді. Сөз бен ұғым бір-біріне қарама-қарсы мәнде, жүйелілік туралы қарастырғанда екеуі логикалық тұрғыдан түсіндіріледі. Философтардың түсіндіруінше термин дефинициядан бөлек, ал тілші-ғалымдар термин сөзді ұғым атап деп таниды. Дефиниция термин сөздің түсіндірмесі, анықтамасы дегенді білдіреді.

Лингвистикалық тұрғыдан терминологиядағы жүйе мәселесін шешкенді талап етеді. Сала терминдерін жасаушы мамандар мен тілші ғалымдардың ұғымдарға терминдік талаптарын ісінде салыстырмалар жасасақ, мынандай мәселелерге көзделгеннен біріншіден, терминологияның жалпы теориясымен айналысатын маман терминологияның жан-жақты фактілермен бетпе бет келеді. Бұл терминологияға жалпы тән мәселелер болып табылады. Екіншіден, терминологиялық жүйені жетілдіруді мақсат еткен маман ғылымның әр саласынан дайындығы болмауы мүмкін. Төртінші бір салалық терминологияны дамыту ісімен айналысуды талап еткен маман және тілші-ғалым еңбегі сәйкес келмеуі мүмкін.

сала терминологиясын дамытушы маман әрекеті тар шеңберде әрі терең қарастыру болады. Тілші-ғалым терминология ісімен айналысуда қалыптасқан тілдік нормамен қарастырса, сала маманы кәсіби тұрғыдан назар аударады. Осы арада терминжасам ісінде алақұлалықтан арылу мақсатында терминологиялық жүйелілік мәселесінің өзектілігі көрінеді. Арнайы сала сөздерін зерттеуші мамандарға және филологтарға төмендегідей жайттарды назарда ұстау арқылы терминологиялық жүйе мәселесінің әлеуеті артады:

- адамзат танымы мен түйсігінде орныққан арнаулы лексиканы қалыптастыру мен қолдану дәрежесін оқып-білуде және арнаулы сөздер мен терминдерге ортақ белгілерді саралауда;

- жаңа терминдер мен терминологиялық жүйе жасауда тиімді әдістерді қолдануда;

- қалыптасып үлгерген терминдер мен терминологиялық жүйелілікті жетілдіруде сондай-ақ барлық сала терминдеріне ортақ қан-жақты уәждемелерді жасауда;

- терминдерді төл тіліміздің заңдылықтарын сақтай отырып қалыптастыру.

Аталған мәселелер бүгінгі күннің ғана өзектілігі емес. Терминологияның, әсіресе сала терминдерінің қалыптасуы жөнінде алғашқы зерттеу еңбектері ХХ ғасырдың жиырмамыншы жылдары жасалған. Термин сөздер ғылыми айналымға шығысымен арнайы сөздер арқылы төл тілімізге аудару мәселесі көтерілген. А. Қыптырсынұлы, М. Жұмабаев, Қ. Жұбанов, М. Әуезов сияқты зиялы ғылым өкілдерінің есімдерін атай отырып, олардың терминжасам мәселесіне қосқан үлесінің елеулі екенін айтқымыз келеді [4; 5; 6]. Мағжан Жұмабаевтың 1922 жылы жарық көрген «Жалпы педагогика» еңбегінде қолданған терминдерден ақынның терминжасам ғылым тармашылығында өзіндік қолтаңбасын көреміз.

М. Әуезовтің де қазақ терминологиясының мәселелерімен айналысқанын көрсететін бірден бір еңбектер – «Ғылым тармақтары (1917) және «Қайсысын қолданамыз?» атты мақалалары. Онда жазушы терминологиядағы ішкі терминжасам туралы айтқан. М. Әуезов ғылым тілін қазақша жасау мәселесін көтере білген. Оның тіліне қазақ сияқты барлық туысқан елдер тілінен көріп отырған сөздер көп. Сонда джайлау, ақын (ақын емес) тәрізді сан сөздер орыс тілінің фонетикалық, грамматикалық жағдайларына сәйкес алынып отырған жоқ па?», – деп нақты мысалдар келтіре отырып, тіл заңдылығына сәйкес қабылдауды атап өтеді [7, 264 б.].

Қазақ лексикасының терминденуі туралы Ш. Құрманбайұлы қазақ тілінің терминологиясын құрайтын терминдену тәсілімен жасалған терминдердің ұлттық әдеби тілдің құрамындағы жалпы қолданыстағы сөздердің негізінде жасалғанын айтады [8, 95 б.]. Жалпы қолданыстағы сөздер терминденудің барлық амал-тәсілдері арқылы терминдене алады. Терминологияда байырғы сөздер негізінде жасалған терминдер де баршылық. Байырғы сөздер өзінің бастапқы мағынасынан ажырап, жаңа ұғым атауы болады. Мысалы, тұсаукесер (презентация), қақпақ (клапан), тасымалдау (транспортировка), шайыр (смола), сүзгі (фильтр), тергеу қапасы (следственный изолятор), айдауыл (конвоир) т.б.

Ұғымдар жүйесіндегі терминдер өзінің құрылымдық ерекшелігіне сәйкес бастапқы кезеңнен-ақ екіұшты қолданудың аулақ, екі түрлі мағына білдіруден тыс қалыптасады. Мысалы, этимология термині – әр сөздің шығу тегін зерттейтін ғылымының бір саласы; фразеология – семасиология, биология, физиология, аналогия, терминология, стоматология, археология дегенде белгілі бір ғылым саласында өзі зерттелетін ілімнің атауы ұғымын көрсетеді. –логия элементі терминдік, өйткені ол ұғым атауына негіз болады. Сол сияқты –тану элементі де ұғым атауларын жасайды. Мысалы, әдебиеттану, метатану, тілтану, өнертану, тауартану, табиғаттану, құқықтану, жантану, өлген мәңгітану т.б. Аталмыш сөздердің терминге айналуына олардың белгілі бір ілімді зерттеу бағытында жұмыс жүргізетінін көрсетіп қолданылған –тану тілдік элементінің рөлі басым.

Қоғамдық ғылымдар саласындағы терминдердің жүйеленуі туралы айтқанда олардың жаратылыстану ғылымдары терминдеріне қарағанда біршама қалыптасып, өзіндік жүйеленгені байқалады. Құқық, экономика, тарих, тіл білімі, әдебиеттану, халықаралық қатынас сияқты қоғамдық ғылымдар терминдері көбінесе қалыптасқан лексиканың негізінде жасалғанын көреміз. Куәгер, ашық талапкер, жауапкер, мәмілегер, заңгер, сезікті, соттаушы, қорғаушы, айыптаушы, бопсалушы, т.б. сөздерден заң саласының терминдерін көруге болады. Бұдан құныкер, қуғындаушы, құқық қорғаушы сияқты сөздердің қалыптасуында лексика-семантикалық және грамматикалық әдістің қосылғанынан жаңа сөздер жаратып, тіл пәрменді әлеуетін байқадық. Экономика саласында өнім, өнімді мердігер, үлескер, кіріс, табыс, салымшы, саяси қарым-қатынас

жұмысшы, үйлестіруші т.б. сөздердің терминдік орнығуында да лексика-грамматикалық әдіс арқылы жасалғанын көреміз.

Ұғымдар жүйесінің тілдік ерекшеліктерін көрсету барысында терминологиялық жүйе құруда тілдің ішкі заңдылықтарынсыз терминжасамды жүргізуге болмайтынын анықтадық.

Термин сөздер бір ғана сала термині қызметінен гөрі бірнеше салаға да ұғымдар өрісі шеңберінде жұмсалады. Мысалы, операция термині медицинада, әскери істе, қаржы саласында қолданылса, ассимиляция – фонетика, саясаттануда, функция-математика, физиология, лингвистикада, прогрессивті – фонетика, саясаттануда термин ретінде қолданылады. Бұдан термин мағынасының көп мағыналылығын байқаймыз.

Ұғымдар жүйесін жасауда тілдік элементтер латын тілінде мол тәріпте тапқан. А.В. Суперанская, Н.В. Водольская, Н.В. Васильевалардың көрсетуінше, – ома (-oma) қосымшасы арқылы көтеріліс ісікті не аурудың асқынуын білдіретін терминұғымдар жасалған: гранулема, карцинома, саркома, аденома, глаукома.т.б., – иум (-inum): инсулин, альбумин, аспирин, лидокаин, новокаин сияқты дәрілік заттар; -итус: (-itus) гастрит, пульпит, бурсит, синусит, тонзиллит,цистит, эндоцервицит, аппендицит, ин (-in) – инфекция, интубация,ингаляция; -ин қосымшасы асқыну,қабынуды білдіретін дәрілік препарат атауы , яғни , емдемейді, тек ауруға блок қояды, ауру сезімін жояды дегенді білдіреді,-ион: ионизация, – троп: тропия т.б. сөздерінің негізінде белгілі бір ғылым саласына тиісті жүйелі термин жасауда қосымшалар өзіндік рөл атқарады [1, 103 б.]. Дей тұрғанмен, латын элементтері кейінгі дәрі-дәрмек пен ауру атауларында адам есімдерімен толықтырылып отырғаны мәлім, осы жүйе қатарына кірмейтін мезим, карсил, лив-52, диана-35, т.б. сөздер т.б. айтуға болады.

Қазақ тілінде кейінгі кезде қолданыста жүрген терминдерде де латын тіліне жүйе элементтері орын алып келеді. Мәселен, -шы, -ші қосымшалары арқылы тілімізде сушы, етікші, жазушы , оқушы сияқты мамандықтану мен үйрену арқылы пайда болатын мамандық иесі атауы пайдаланылатын сөздер қалыптасса, -гер, -кер жұрнағы арқылы арнайы білімі жоқ адаммен кәсіппен шұғылдануға рұхсаты бар тұлғаның атауын білдіретін заңгер, кәсіпкер, дәрігер, бітімгер, мәмілегер сөздері пайдаланылса енгені де осы жоғарыдағы латын элементі үрдісінің қолданысында да жүйеленгенін көрсетеді.

Сөз терминге айналмас бұрын өзі кірген терминдік мағына жақындығы ескеріледі. Ұғымнан сөзге, сөзден ұғымға қарай жүр тәсілін қолдану арқылы жаңа, түсіндіруі айқын термин жасалады. «Терминдер ұғымдардың атауы болатындықтан және сонымен бірге ұғымдарды жүйелеу мен топтастыруда логикалық әдістер жүгінуге тура келетіндіктен кез келген терминологияны түзу логиканың қатысы болатыны сөзсіз», – дейді профессор Ш Құрманбайұлы [8, 233 б.].

Термин жасауда ана тілінің негізгі көздеріне тоқталған да жөн. Жалпы, терминжасамның көздері терминология саласын, саланың терминдерді қарастырған зертеу субъектерінде талданып та жүр. Көбінесе оларда салалық терминдер материал ретінде алынады да олар құрылымдық тұрғыдан талданады. Нәтижесінде термин жалғаудың әдіс-тәсілдерінен гөрі терминдердің құрылымдық сипаттайды.

Термин жасауда ең өнімді тәсіл – тілдегі мағынасы түсінікті сөздердің терминологиялық өріске өтіп, ауыспалы мағынада термин ретінде қолданылуы. Ұғым жалпы халықтық тілдегі терминологиялық жүйенің ішіндегі ұғымды білдіруге өтіп ғылыми ұғым атауы ретінде қолданылады. Күнделікті қарапайым мағынадағы ғылыми ұғым жүйесіне өткен шығын, үнем, пайда, салық, салымшы, үлес, үлескер, қорғаушы, айыпкер, айыпталушы, құқық т.б. терминдер осы тәсілмен жасалған.

Термин жасаушы өнімді көздердің бірі – түбірге көпшілікке жалғану арқылы жасалған терминдер. Мысалы, ұшақ, жүткізгіш, әдістеме, кәсіпкер, желім, көрме, жарияланым, басшының қолы. Мұндағы терминдер -пе, -ым, -теме, -гіш, -кер, -гер, -лік, -ліктер, жұрнақтарының көмегімен жасалған.

Біріккен сөздер арқылы да терминдер көп жасалады. Мысалы, басқосу, бойтаса, бірізділік, ақтұмсық, бейнетаспа, басшының қолы, дүниетаным, тікұшақ, келісімшарт, жеделсаты, жиналған, қорғаушы, оққағар, т.б. Екі түбір сөздің бірігуі арқылы да көптеген терминдер салалық терминологияда жүйелі түрде қолданылып келеді.

Сөздердің тіркесуі арқылы да ғылыми ұғымды терминге айналту тәсілі арқылы да термин жасауда. Мысалы, беру, табыс табу, пайда көру, пайда табу, айналымға өткізу, қабылдау, оқу құралы, кепілдік беру, мұнай айдау, тәжірибелік бұқаралық ақпарат, залалды аймақтан өту, әскерінің қолы, әдістері, күзеттің негізгі шебі, ұңғымалар қазу, саранттың құрылымы.

қазандықты іске қосу, есепшот ашу, құбыр жүйесі арқылы тасымалдау, т.б.

Терминнің стильдік ерекшеліктерінің бейтарап болуы – салалық терминологияда эмоционалды-экспрессивті мәнді білдірмеуі көп ретте сақтала бермейді. Мәселен, тұтас бір сөйлем бойында терминдердің болуы немесе тек қана терминдерден тұратын сөйлемдер де кездеседі («Банкноттарды қолдан жасау – әлімен қудаланады», «Қылмыстық жауапқа тартудың мерзімінің өкіруі») сияқты тұтас сөйлем термин сөздерден тұрады. Бұл да термин қысқа жіне нұсқа, барлық жеке сөз терминдердің анықтамасының болуы, екіұшты түсініктеме болмауы да салалық терминологияға тән құбылыстың теориясына қайшы келіп тұр.

Заң және экономика саласы бойынша терминдер жарыспалы тілді қолданыстан бірізге түсер мезгілі де жеткен сияқты болса да тілімізді байытпайтын, керісінше артқа сүйрер ведомство- идара, ведомство- тізім не тізбе деп ала-құла, түсініксіз аударылған терминдер де қолданыстан түспей отыр. Дочернее предприятие – шіркеу кәсіпорын болса, внучатый банк- немерелес банк пе , пенсионер банк пе?

Жалпы жинақтап айтар болсақ, ұлттық терминжасамда ана тілдің мүмкіндіктерін пайдаланудың тигізер пайдасы мол. Салалық терминжасам ісінде терминдерге тән дәлдік, анықтамалық, салалық жүйелілік сияқты белгілерді негізге ала отырып термин жарнамашылығын дамытпай ұлттық терминология дамыту мүмкін емес. Аталған термин жасау көздерінің термин шығармашылығындағы ролін қалыптастырып, терминдерді бірізділендіруде қарқынды термин болары сөзсіз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Реформатский А.А. Что такое термин и его терминология // Проблемы терминологии. – М., 1961. – 325 с.
2. Реформатский А.А. Термин как член лексической системы языка // Проблемы структуры лингвистики. – М., 1968 – 122 с.
3. Байдаров Ә.Т. Қазақ терминологиясына жаңаша көзқарас. – Алматы, 1991, – 4 б.
4. Байтұрсынұов А. Тіл тағлымы. – Алматы, 1992. – 418 б.
5. Жұзбабаев М. Таңдамалы. – Алматы: Ғылым, 1992. – 127 б.
6. Қызылбаев М. Қайсысын қолданамыз? // Сарыарқа. – 1917.
7. Қызылбаев М. 19 томдық жинағы. – Алматы, . – 369 б.
8. Құрманбайұлы Ш. Қазақ лексикасының терминденуі. – Алматы: 1998. – 308 б.

9. Суперанская А.В. Подольская Н.В., Васильева Н.В. *Общая терминология: Вопросы теории.* – М., 1989. – 302 с.

Резюме

В данной статье рассматривается проблема системы системности терминообразования в казахском языке и определяется взгляд автора на некоторые высказывания исследователей по вопросам терминообразования.